

IFRS 9 – 2018 az átállás éve

2018. november 22.

IFRS 9 – Hatálybalépés időpontja és áttérés

- A standard a 2018. január 1-én vagy azt követően kezdődő éves időszakokra vonatkozóan lép hatályba.
- Visszamenőleges alkalmazás előírt az alábbi kivételekkel:
 - A standard operatív egyszerűsítéseket tartalmaz azon esetekre, amikor az átállás időpontjában az alkalmazás ésszerűtlen költséggel vagy erőfeszítéssel jár.
 - Az összehasonlító adatok beszámolóbeli módosítása nem követelmény.
- Az összehasonlító adatok újra bemutatása csak akkor megengedett, ha 'hindsight' alkalmazása nélkül tehető az meg.

IFRS 9 Átmeneti szabályok – besorolás és értékelés

Visszamenőleges alkalmazás, de néhány könnyítés

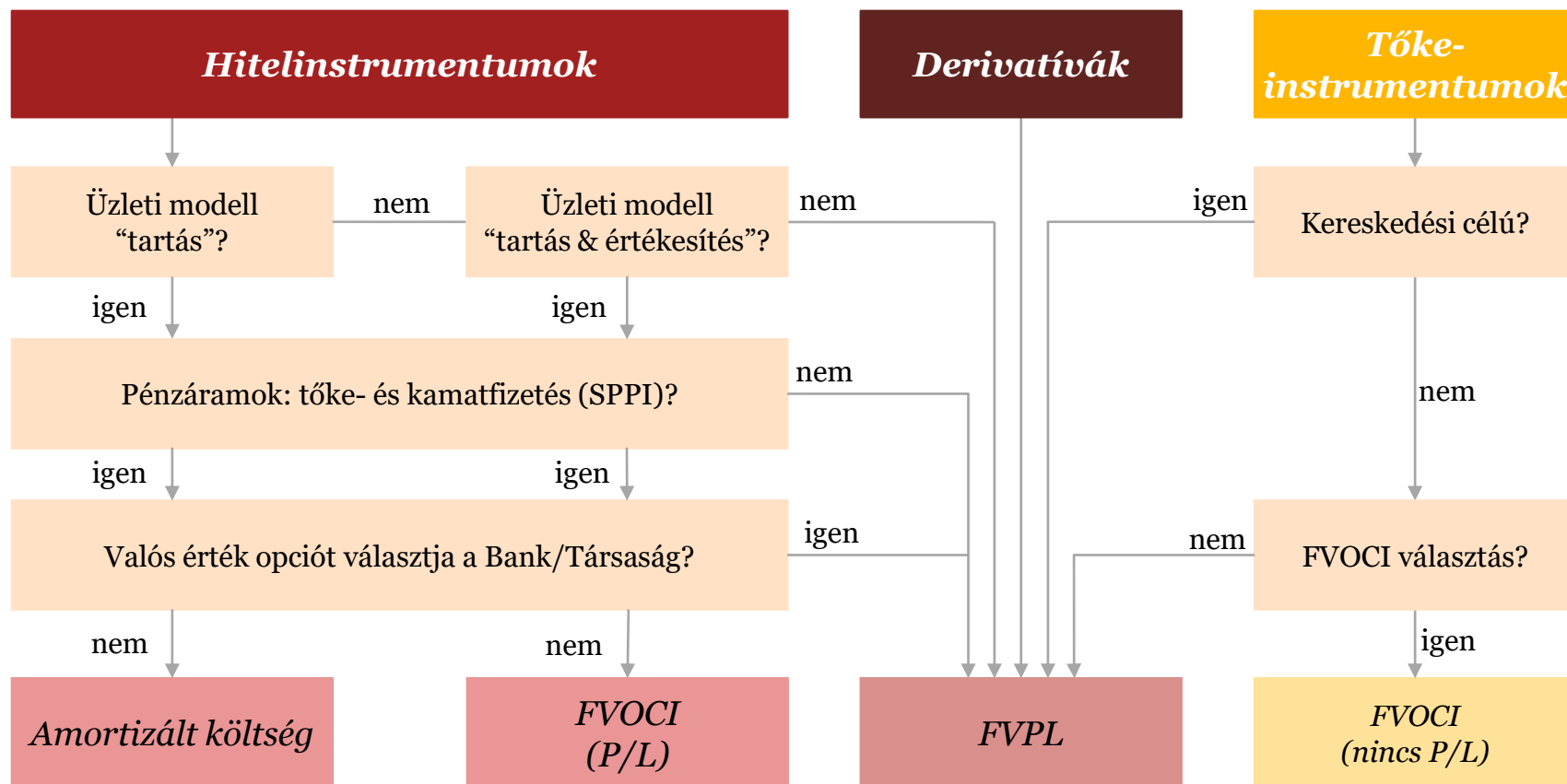
- **Üzleti modellek szerinti besorolás:** az első alkalmazás időpontjában
- **SPPI (tőke- és kamatfizetés):** Módosított CF-kat tartalmazó pénzügyi eszköz értékelésekor, amennyiben kivitelezhetetlen a pontos értékelés, akkor figyelmen kívül hagyható
- **Valós érték opció választása:** IFRS 9 első alkalmazás időpontjában
- **Értékvesztés: ha aránytalanul magas költséget jelentene** annak meghatározása, hogy a hitelkockázat jelentősen növekedett-e a kezdeti megjelenítés óta, az adott pénzügyi instrumentum kivezetéséig **minden beszámoló fordulónapján az élettartami várható hitelezési veszteséggel** megegyező összegű elszámolt veszteséget jelenítendő meg

IFRS 9 és IFRS 1 együttes alkalmazása

- **Az összehasonlító információk** IFRS 9 standardnak megfelelő újramegállapítására vonatkozó követelmény **alól mentesség**
- Az IFRS 9 követelményei helyett a **rá vonatkozó korábbi számviteli szabályozás** követelményeit kell alkalmaznia
- **Közzé kell tennie ezt a tényt**
- **Módosításokat** oly módon kell kezelnie, mintha **az a számviteli politika változásából** erednének
- **Fedezeti elszámolás:** IAS 39 vs IFRS9

Besorolás, értékelés

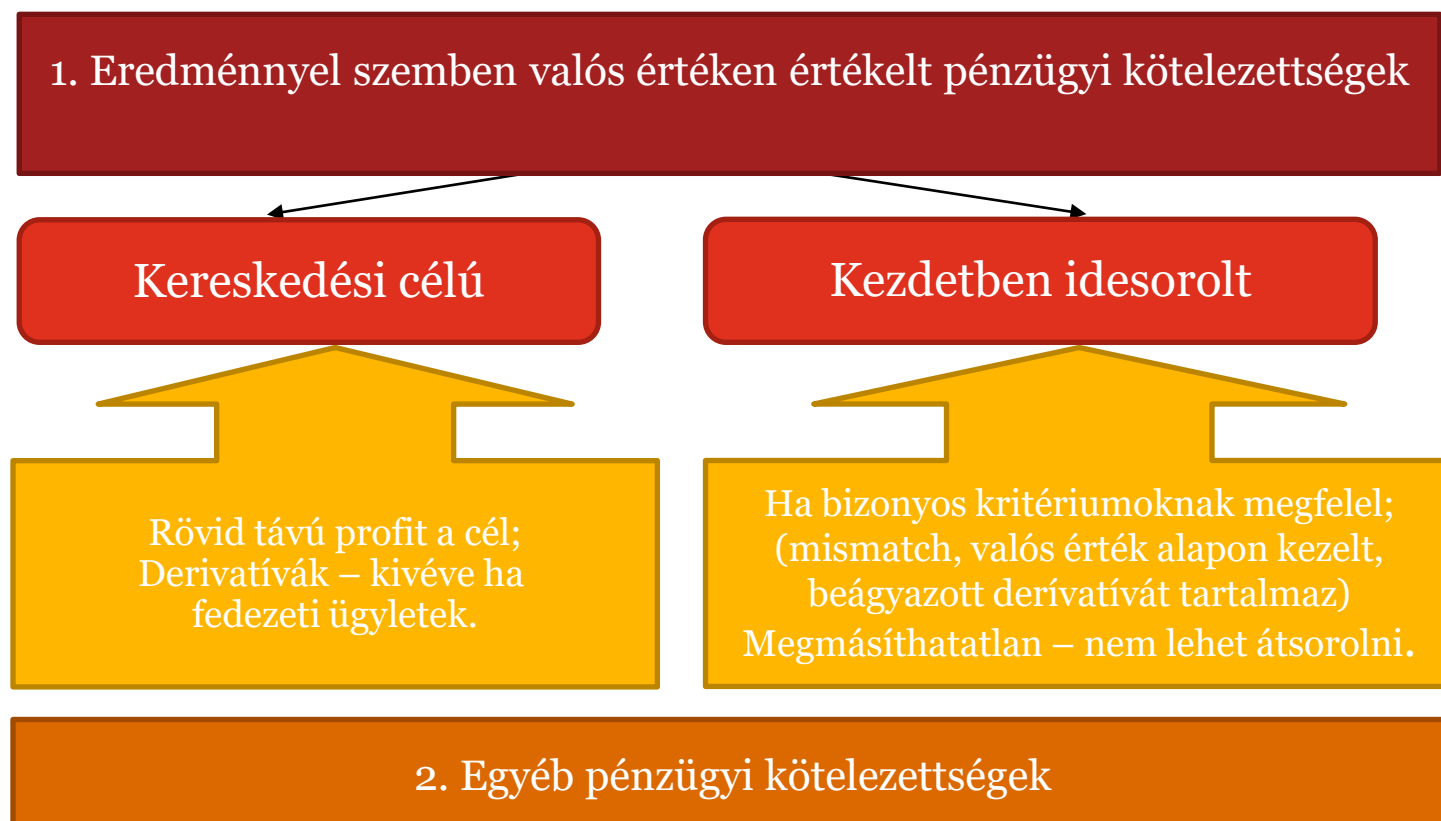
EMLÉKEZTETŐ: A pénzügyi eszközök besorolása...

Rövidítések: SPPI: Solely Payments of Principal & Interest (Kizárólag tőke- és kamatfizetést megtestesítő pénzáramok); FVOCI: Fair Value through Other Comprehensive Income (Valós értékelés egyéb átfogó jövedelmen keresztül); FVPL: Fair Value through Profit & Loss (Valós értékelés eredménykimutatáson keresztül)

EMLÉKEZTETŐ: Besorolás - Pénzügyi kötelezettségek

A szabályozás nagyrészt változatlan marad (azaz az IAS39-es szabályok kerültek átemelésre az IFRS9-be).

EMLÉKEZTETŐ: Pénzügyi kötelezettségek besorolás és értékelés

Változás azonban a saját hitelezési kockázat változása miatti valós érték változása tekintetében!

Amennyiben a pénzügyi kötelezettségek a társaság választása alapján kerülnek az eredménnyel szemben valós értékelésre, akkor a valós érték saját hitelezési kockázattal kapcsolatos változásai az egyéb átfogó eredményben külön kerülnek bemutatásra.

Mérleg		Eredménykimutatás	
Pénzügyi kötelezettség	<i>Teljes valós érték</i>	Tárgyévi eredmény	<i>A valós érték változása, a saját hitelezési kockázatot kivéve</i>
		Egyéb átfogó eredmény	
		Tárgyévi eredmény	<i>Valós érték változás a saját hitelezési kockázat miatt</i>

IFRS 9 alkalmazásának vizsgálata

- IFRS áttérők nyitó mérleg
- Nyitó FINREP táblák
- Negyedéves vizsgálatok
- Éves beszámoló vizsgálata

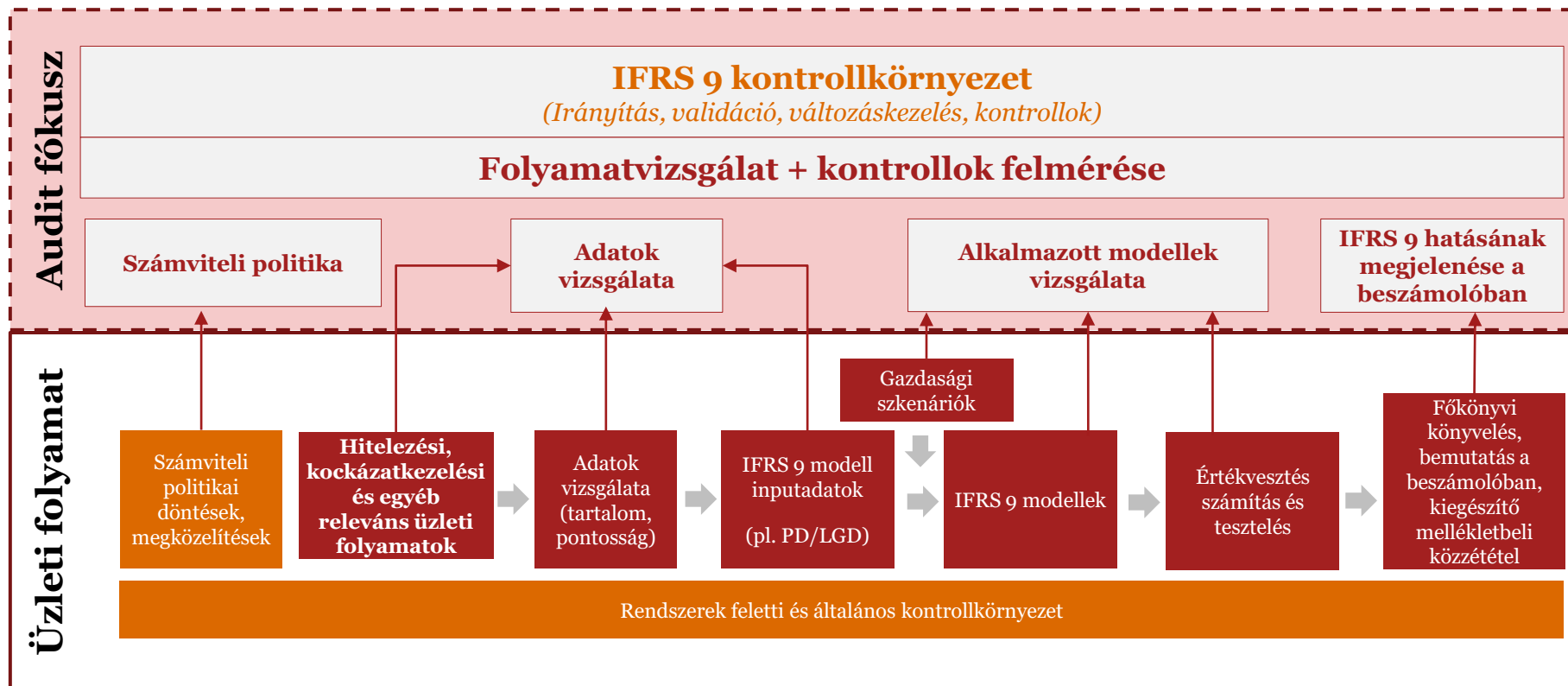
IFRS 9 növeli a könyvvizsgálat komplexitását

Az IFRS 9 tovább szélesíti a könyvvizsgálható területeket és részletes vizsgálatot követel meg a besorolás és az értékelés tekintetében úgy, hogy ezen területek összetettsége meghaladja a múltbelit. Szükséges a:

- A pénzügyi instrumentum kibocsátásától az értékelés/értékesítés modellezéséig a teljes folyamat áttekintése;
- Új rendszerek, jelentések, modellek vizsgálata
- Új adatok vizsgálata válik szükségessé, melyek korábban nem voltak a könyvvizsgálat hatálya alatt
- Megnövekedett komplexitás (benchmarking teszt, értékvesztési modellek, valós értékelési modellek)

	IFRS 9 komplexitása			A könyvvizsgáló munkája változása/növekedése?			Várható könyvvizsgáló munkája	
	Alacsony	Közepes	Magas	Nincs	Közepes	Jelentős	Kontroll	Szubsztantív
1 Számviteli politikabeli döntések	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☒
2 Adatszükséglet	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☒	☒
3 Általános kontrollkörnyezet	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☐
4 Rendszerek kontrolláltsága	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☒	☐
5 Folyamatokba épített kontrollok	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☐
6 Besorolás	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☒
6 Értékelés: model input	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☒	☒
6 Értékelés: model működése	☐	☐	☒	☐	☐	☒	☒	☒
7 Értékelés: model output	☐	☐	☒	☐	☒	☐	☒	☒

IFRS 9 könyvvizsgálati megközelítés

Besorolás – Üzleti modell vizsgálata

1. Annak vizsgálata, hogyan kerül az üzleti teljesítmény meghatározása a bank esetében:

- *A teljesítmény jelentése a menedzsment számára miként történik;*
- *Melyek a legfontosabb teljesítménymutatók (KPI).*

2. Annak vizsgálata, hogyan viszonyul egymáshoz az menedzsment juttatási rendszere és az üzleti tevékenység:

- *Menedzsment kompenzációs rendszere;*
- *Hogyan kapcsolódik az a KPI-okhoz.*

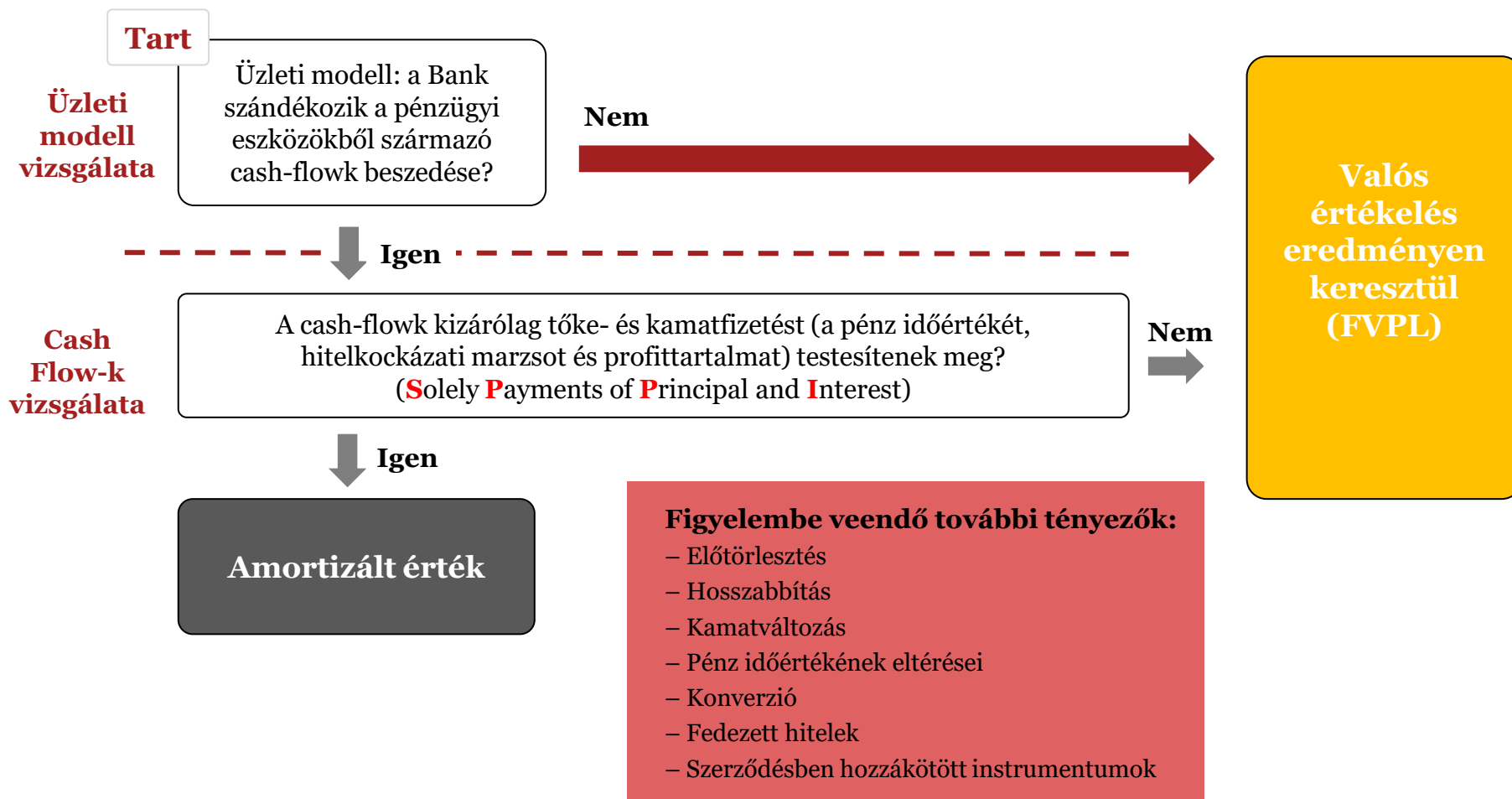
4. Az üzleti modellre kiható tevékenységek azonosítása és értékelése:

- *A bank üzleti céljainak elérése érdekében tett tevékenység értékelése;*
- *Ezen tevékenységeknek a stratégiához való viszonya.*

3. A teljesítményre vonatkozó kockázatok azonosítása, és ezeket hogyan kezeli a bank:

- *Mik a főbb kockázatok, melyek kihatással lehetnek a teljesítményre;*
- *Ezen kockázatokot hogy kezeli a bank.*

Besorolás – Cash-flowk vizsgálata (SPPI teszt)

Besorolás, értékelés vizsgálatának tapasztalatai

- Dokumentáció
- Egyedi hitelek és standard hitelek
- Támogatott hitelek
- Vásárolt követelések
- Hitel/referenciakamat devizaneme
- Valós értékelés
- Monetáris célú kamatcsere ügyletek

Értékvesztés

EMLÉKEZTETŐ: Várható hitelezési veszteségek

Általános modell

A kezdeti megjelenítés óta a hitelminőségben bekövetkezett változás

A várható hitelezési veszteségek megjelenítése

12 hónapra várható hitelezési
veszteségek

a teljes élettartamra várható
hitelezési veszteségek

a teljes élettartamra várható
hitelezési veszteségek

Kamatbevétel

bruttó könyv szerinti érték -
effektív kamatláb

bruttó könyv szerinti érték -
effektív kamatlába

amortizált bekerülési érték
szerinti effektív kamatláb
(értékvesztési leírás utáni nettó
értékre)

1. szakasz

2. szakasz

3. szakasz

Jól teljesítő
(Kezdeti megjelenítés*)

Alulteljesítő
(Azok az eszközök, amelyeknél
a hitelezési kockázat a kezdeti
megjelenítés óta jelentősen
nőtt*)

Nem teljesítő
(Értékvesztett eszközök)

* a vásárolt vagy keletkeztetett értékvesztett eszközök kivételével

A PD, az LGD és az EAD relevanciája az IFRS 9 szerint

Az IFRS 9 szerint a PD két célra használatos:

- annak értékelésére, hogy a hitelkockázat jelentős mértékben nőtt-e – azaz az értékvesztési kategóriába sorolásra
- a várható hitelezési veszteség kiszámítására (ebben a részben)

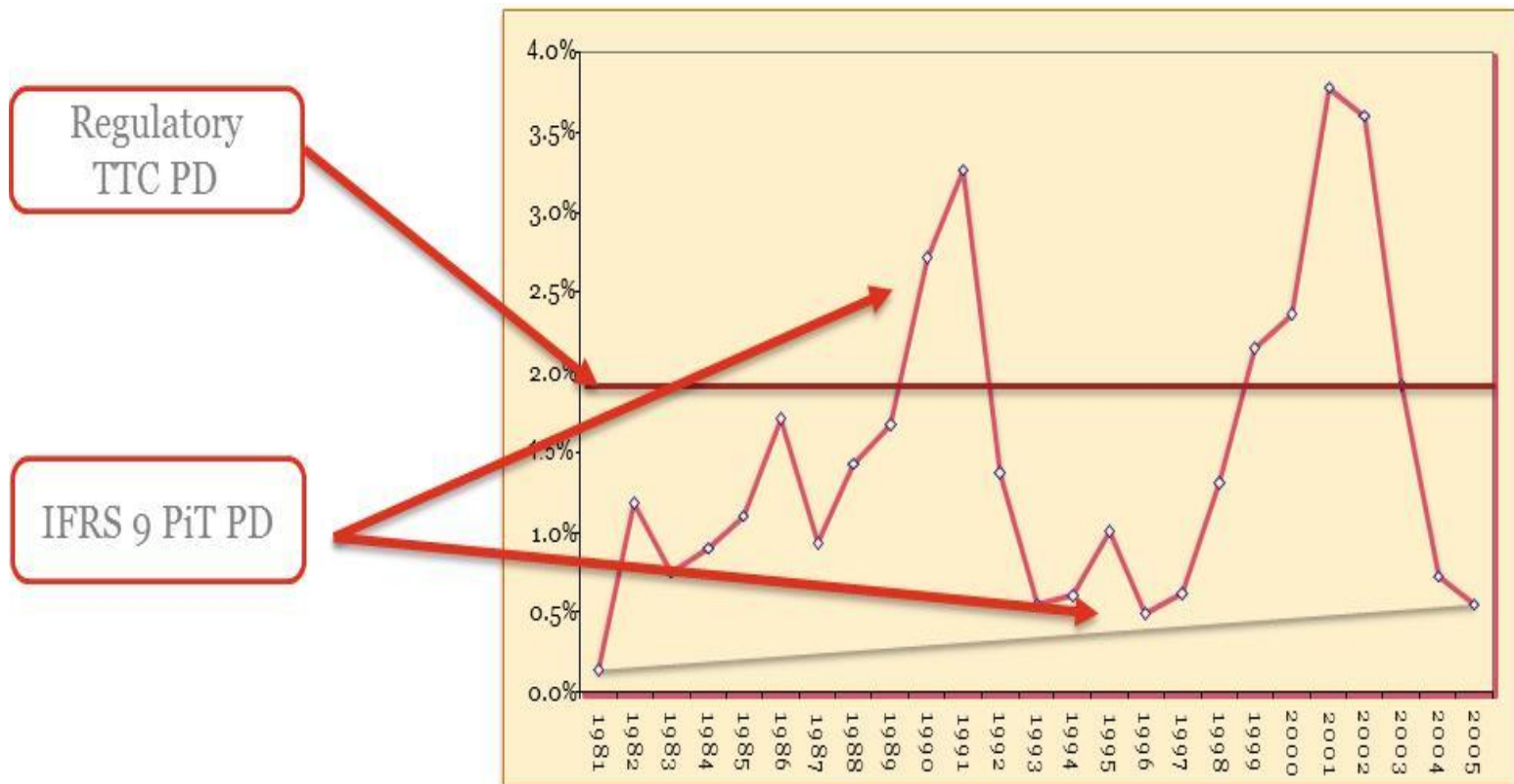
Az LGD és az EAD csak a várható hitelezési veszteség kiszámítására szolgál

Nemteljesítés valószínűsége (PD)

A nemteljesítés valószínűsége a szabályozói előírások ill. az IFRS 9 szerint

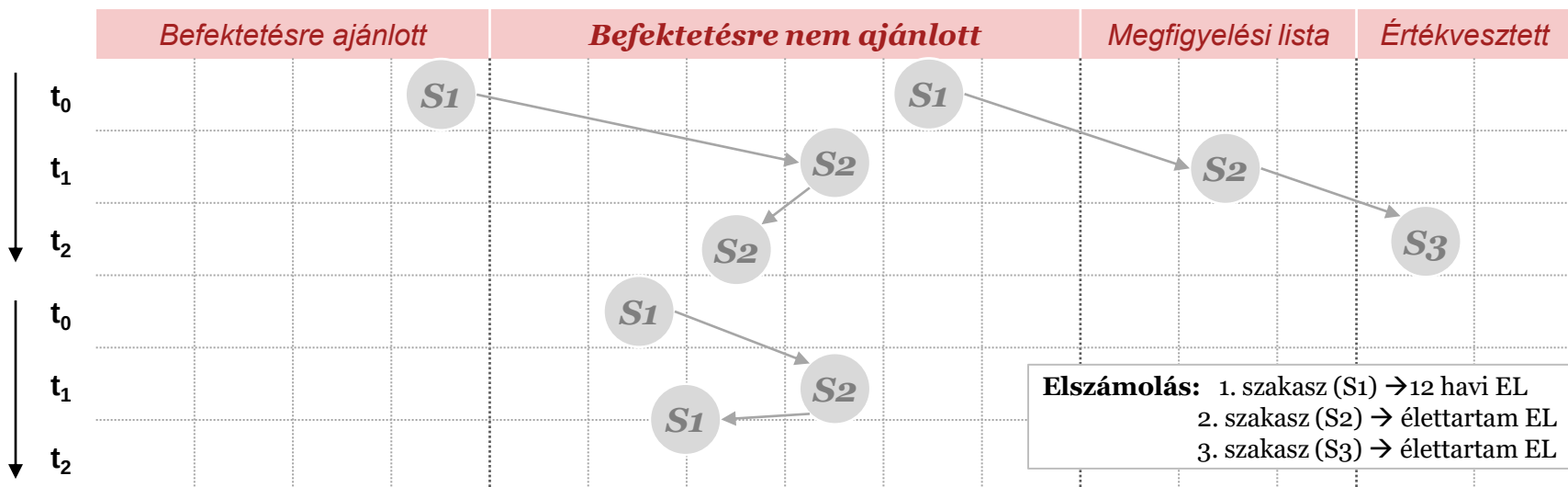
A kettőt nehéz összeegyeztetni!

A hitelezési kockázat jelentős növekedése relatív mérőszám

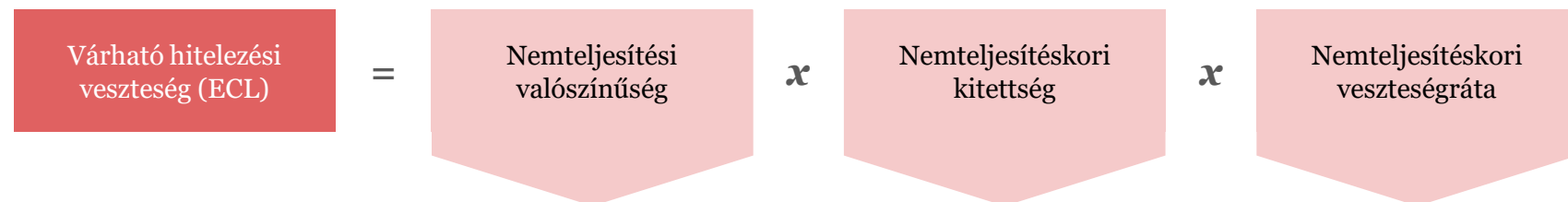
Gyakorlati hatások

- A hitelezési kockázat relatív változását **a kezdeti időponttól kell követni** az egyes hitelek vagy a portfólió szintjén (kezdeti <-> mérlegfordulónapon történő megjelenítés)
- A szakaszok közötti átsorolást a **hitelezési kockázat** (a **nemteljesítés élettartamra vonatkozó kockázatával mért**) **relatív változása** teszi szükségessé, NEM pedig a mérlegfordulónapon fennálló, abszolút értelemben vett hitelezési kockázat
- a 30 napon túli lejárt tartozás az utolsó megoldás**

A várható veszteség modell évek óta ismert ...

A 12 hónapra vonatkozó ECL kiszámítása a PD, LGD és az EAD kockázati paraméterek alapján történik

Példa:

PD

EAD

LGD

2 euró

=

4%

x

100 euró

x

(1-50%)

- A várható hitelezési veszteség (ECL) egy évre

- A vevő hitelképességének felmérése
- A hitelfelvevő egy éven belüli nemteljesítésének valószínűsége (PD)
- Az 1 éves időtartam teljes élettartamra módosulása**

- A várható hitelezési kitettség a nemteljesítés időpontjában (EAD) a le nem hívott hitelkeretek, kamatfizetések és amortizáció figyelembevételével
- A várható EAD profil időbeli alakulása** (lehet, hogy a CCF nem megfelelő)

- A várható hitelezési veszteség nemteljesítés esetén (a biztosíték révén megtérülő összegek figyelembevételével)
- Erősen **függ a modell szerkezetétől** (ha a biztosíték nyújtásával kapcsolatos vonatkozások kihatással vannak az LGD-re)

A várható hitelezési veszteség (ECL) kiszámítása

Nemteljesítési valószínűség Nemteljesítéskori veszteségráta Nemteljesítéskori kitéttiség Diszkontfaktor	12 hónapra várható hitelezési veszteség	Élettartamra várható hitelezési veszteség				Nemteljesítési időszak
	t_0	12 hónap	24 hónap	36 hónap	48 hónap	
	PD az 1. évben	PD a 2. évben	PD a 3. évben	PD a 4. évben	PD az 5. évben	
	LGD, ha az 1. évben default	LGD, ha a 2. évben default	LGD, ha a 3. évben default	LGD, ha a 4. évben default	LGD, ha az 5. évben default	
	EAD az 1. évben	EAD a 2. évben	EAD a 3. évben	EAD a 4. évben	EAD az 5. évben	
		2. évi DF	3. évi DF	4. évi DF	5. évi DF	
Idő		12 hónap	24 hónap	36 hónap		Feltételezések
PD	20%	30%	20%	10%	...	Kamatláb % Az amortizáció adott Biztosítékból állandó térülés
Diszkontfaktor	-	98%	96%	94%	...	
EAD	100	90	80	70	...	
Biztosítékból megtérülés	70	70	70	70	...	
Veszteség	30	20	10	0	...	
Értékvesztés kiszámítása	$30 \cdot 20\% = 6$	$20 \cdot 30\% = 6$	2	0	...	
6 13,8						

... az IFRS azonban hoz néhány kihívást

ECL

Fő kockázati inputok

A PD/LGD/EAD inputok forrása (IRB, céltartalékok, árképzés, stb.)

Élettartamra várható veszteség

A **kockázati paraméterek élettartama vonatkozó** releváns **profiljainak** meghatározása

Előremutató elemzés

Makrogazdasági előrejelzések figyelembevétele

Szegmentálás

A főbb kockázati modellekben használt szegmentálási szint

Következetesség

A definíciók és módszerek következetességének biztosítása

Értékvesztés vizsgálata

Könyvvizsgálati stratégia

Megértés

- Irányítási és jelentési rendszer
- Felelősségi körök
- Értékvesztés képzési folyamat
- Számviteli politika
- Rendszerek
- Szakértőkre való támaszkodás

Kockázat és könyvvizsgálati válasz

- Kockázat-felmérés
- Könyvvizsgálati stratégia meghatározása

Végrehajtás

Kontroll

Irányítás

Modellvalidáció

Szakértők

Szubsztantív

Modellek tesztelése

Modellek visszamérése

Újraszámolás

Az ECL modell komponensei (stage-k, tartam, jövőbe tekintő információ, számítás, diszkontálás, stage 3)

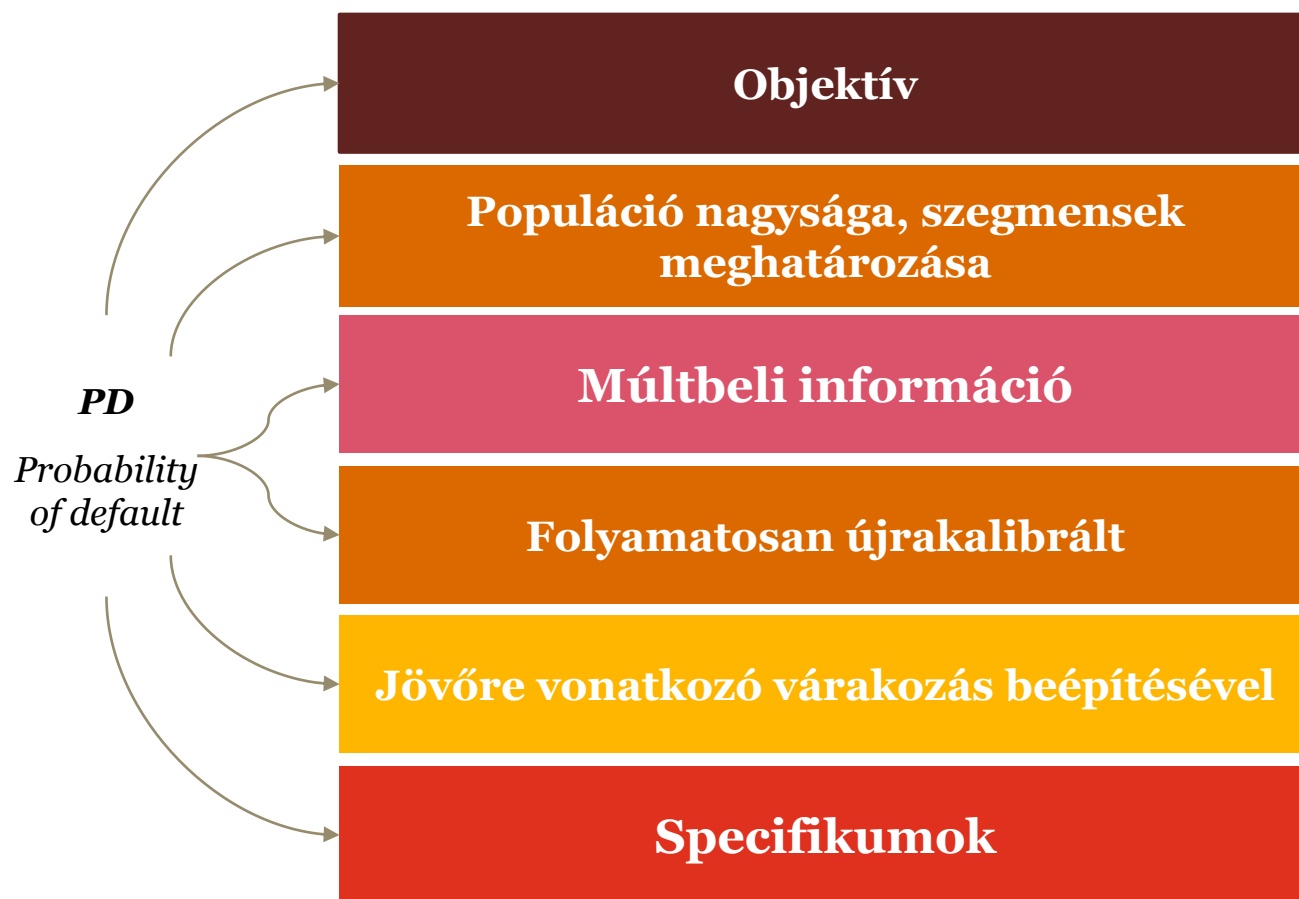
Kapcsolódás más folyamatokhoz

Adatok (múltbeli és aktuális, proxy-k alkalmazása)

Egyszerűsítések alkalmazása

Adatminőség, adatintegritás validációja

IFRS 9 Értékvesztés - PD

IFRS 9 Értékvesztés - LGD

PD, LGD, EAD

Elfogadható

- a szabályozói előírások szerinti PD értékek használata módosításokkal
- az élettartam termékre szabása pl. az alábbiak alapján:
 - szerződéses időszak
 - ügyfél viselkedése
 - felmondási időszak
 - kockázatkezelési lépések
- minden PD, LGD, EAD érték előretekintő információt tartalmaz

Nem megfelelő

- a szabályozói előírások szerinti PD értékek használata kiigazítások nélkül
- az élettartam minden esetben a szerződéses lejáratként van meghatározva
- előretekintő információkat nem vesznek figyelembe

Stage-ekbe sorolás (a hitelkockázat jelentős növekedése)

Elfogadható

- a hitelkockázat változásainak 3 pillére:
 - mennyiségi
 - minőségi
 - 30 napos fizetési késedelem elleni végső korlátra utaló jelzés
- mennyiségi: az élettartamra vonatkozó PD értékek változásai, az alábbiakat összehasonlítva:
 - élettartamra vonatkozó PD a beszámoló fordulónapján
 - a kezdeti megjelenítés időpontjában becsült, élettartamra vonatkozó PD a jelen időpontban
- mind követő (pl. hitelbírálati minősítés), mind előretekintő információ felhasználása

Nem megfelelő

- a hitelkockázat jelentős növekedésének meghatározása a veszteség kockázata (ECL/LGD), nem pedig a nemteljesítés kockázata (PD) alapján
- a hitelkockázat jelentős növekedésének meghatározása **valamennyi** kitettségre alkalmazott, abszolút értékben vett PD vagy hitelbesorolási küszöbérték alapján
- kizárólag visszatekintő információra (pl. elmaradásra) támaszkodás
- a 12 hónapra vonatkozó PD értékek változásainak felhasználása megfelelő elemzés és folyamatos felülvizsgálat nélkül

Értékvesztés

- Dokumentáció
- Konzisztencia
- Egyedi hitelek

Fedezeti elszámolás

EMLÉKEZTETŐ: IFRS 9 – Fedezeti elszámolás változásai

Fedezeti elszámolás tapasztalatai

— IAS 39 vs IFRS 9?

Köszönöm a figyelmet!

Könczöl Enikő, FCCA

Igazgató

+36 30 758 3386

eniko.konczol@hu.pwc.com

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice. You should not act upon the information contained in this publication without obtaining specific professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, PricewaterhouseCoopers Audit SRL, its members, employees and agents do not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.

© 2018 PricewaterhouseCoopers Audit SRL. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to PricewaterhouseCoopers Audit SRL which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.